

FINTECH STARTAPLARNING BANK SEKTORINI TRANSFORMATSIYALASHDAGI ROLI VA AHAMIYATI

Tashev Azamxan Olimdjonovich

Bank va moliya akademiyasi

Annotatsiya: *Mazkur tezisda so‘nggi yillarda jadal rivojlanayotgan fintech startaplarning bank sektoriga ko‘rsatayotgan ta’siri ilmiy asosda tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida fintech startaplarning zamonaviy raqamli texnologiyalar asosida moliyaviy xizmatlar samaradorligini oshirishdagi roli, bank operatsiyalarini avtomatlashtirish va mijozlarga yo‘naltirilgan xizmatlar sifatini yaxshilashdagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, fintech va banklar o‘rtasidagi raqobatdan hamkorlikka o‘tish jarayoni, moliyaviy inklyuziyani kengaytirish va raqamli moliya ekotizimini rivojlantirishdagi imkoniyatlar asoslab berilgan.*

Kalit so‘zlar: *fintech startaplar, bank sektori, raqamli transformatsiya, moliyaviy innovatsiyalar, bank xizmatlari, moliyaviy inklyuziya.*

So‘nggi yillarda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi moliya sektorida chuqur strukturaviy o‘zgarishlarni yuzaga keltirdi. Ayniqsa, fintech startaplarning paydo bo‘lishi va faol rivojlanishi bank sektorining an’anaviy faoliyat yuritish modellarini tubdan o‘zgartirishga sabab bo‘ldi. Fintech startaplar zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, sun’iy intellekt, katta ma’lumotlar tahlili (Big Data), blokcheyn va bulutli hisoblash yechimlari asosida moliyaviy xizmatlar ko‘rsatib, bank tizimining raqamli transformatsiyasida muhim rol o‘ynamoqda.

Mazkur tezisda fintech startaplarning bank sektoriga ta’siri, ularning innovatsion faoliyati va moliyaviy xizmatlar samaradorligini oshirishdagi o‘rni tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, fintech startaplar to‘lov tizimlari, raqamli kreditlash, elektron hamyonlar, P2P-kreditlash va neobank xizmatlari orqali bank operatsiyalarini avtomatlashtirish, tezlashtirish va arzonlashtirish imkonini bermoqda. Bu esa banklarning operatsion xarajatlarini kamaytirish bilan birga, mijozlarga ko‘rsatiladigan xizmatlar sifatini sezilarli darajada oshirmoqda.

Shuningdek, fintech startaplar bank sektorida raqobat muhitini kuchaytirib, moliyaviy institutlarni innovatsion mahsulotlar ishlab chiqishga va mijozlarga yo‘naltirilgan strategiyalarni joriy etishga undamoqda. Sun’iy intellektga asoslangan kredit skoring tizimlari va raqamli risk-boshqaruv modellarining qo‘llanilishi kreditlash jarayonlarining aniqligi va shaffofligini ta’minlamoqda. Natijada kichik va o‘rta biznes subyektlari hamda aholining moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlari kengaymoqda.

Fintech startaplar va banklar o'rtasidagi munosabatlar dastlab raqobat shaklida namoyon bo'lgan bo'lsa, bugungi kunda hamkorlik modeli ustuvor ahamiyat kasb etmoqda. Banklarning fintech kompaniyalar bilan strategik hamkorligi, akselerator va inkubatsiya dasturlarini yo'lga qo'yishi innovatsion texnologiyalarni tezkor joriy etish hamda regulator talablariga moslashish imkonini bermoqda.

Ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda fintech startaplar moliyaviy inklyuziyani kengaytirish, norasmiy iqtisodiyot ulushini qisqartirish va raqamli moliya infratuzilmasini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Mobil to'lovlar va raqamli bank xizmatlari orqali aholining bank tizimiga bo'lgan ishonchi oshib, iqtisodiy faollik kuchaymoqda.

Xulosa qilib aytganda, fintech startaplar bank sektorining transformatsiyasida strategik ahamiyatga ega bo'lib, moliyaviy xizmatlarning raqamlashtirilishi, innovatsion mahsulotlarning joriy etilishi va moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Kelgusida fintech startaplar va banklar o'rtasidagi integratsiyaning chuqurlashuvi zamonaviy raqamli moliya ekotizimining barqaror rivojlanishini ta'minlashi kutilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Petralia, K., Philippon, T., Rice, T., & Véron, N. (2019). Banking Disrupted? Financial Intermediation in an Era of Transformational Technology. Geneva Reports on the World Economy, 22. Milian,
2. E. Z., Spinola, M. de M., & Carvalho, M. M. (2019). Fintechs: A Literature Review and Research Agenda. Electronic Commerce Research and Applications, 34, 100833.
3. Schindler, J. W. (2017). FinTech and Financial Innovation: Drivers and Depth. Finance and Economics Discussion Series 2017-081. Washington: Board of Governors of the Federal Reserve System.
4. Vives, X. (2017). The Impact of Fintech on Banking. European Economy Banks, Regulation, and the Real Sector, 2017(2), 97-105.